

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Petri Baptistae Bvrgi De Dominio Ser[enissi]mae
Genvensis Reip. In Mari Ligvstico Libri. II.**

Borgo, Pietro Battista

Romae, 1641

Confutatio opinionis aduersariorum de rerum communione. Cap. X.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13096

*Confutatio opinionis aduersariorum
de rerum communione.*

CAP. X.

C talia quidem cōtra maris dominium ab aduersarijs afferuntur; quæ nos ideo in capita redegimus, vt eorum opinionis fallacia apparet euidētiōr. Ea namque cū vberius disputātur, ac fufius, ab Hugone Grotio præfertim, facilius effugiunt confutationem; cum autem breuius, angustiusque concluduntur, tum apertiora sunt ad reprehendendum: nam vt profluentis amnis aqua, aut vix, aut nullo modo, conclusa autem facile corrumpitur, sic orationis flumine reprehensoris argumenta diluuntur, angustia autem conclusæ orationis non facile se ipsa tutatur, nisi veritas illā adminiculetur. Quæ igitur ab aduersarijs dilatantur, nos ita pressimus, vt superiori capite visum est, quo facilius argumentorū vitia cognoscerentur. Primum itaque opinionis ipsorum fundamentum, vt videtur, est rerum communio, qua omnibus hominibus iure naturæ, ab initio mundi, omnia fuisse communia arbitrantur, ea, quæ Poëtæ de ætate aurea, & seculo Saturnio confinxerunt, veram quasi historiam reputantes.

Ἡ χεῦστον μὲν πρότερον γένος μέεστων ἀνθρώπων ἠναριθμῆναι
ἄθλινα τοὶ πόνησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες; αὐδύροσσι

αὐτῶν

I 2 OI

1. Hesiod.
ἔργων καὶ
ἡμέρων. α.

88 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνῳ ἦσαν, ὅτ' ἔσαν ἄμβροστοί τε, ἔπειτα
 Ὄσπε θεοὶ δ' ἔζωον, ἀκηδία θυμὸν ἔχοντες,
 Νόσφιν ἄτερτε πόνων, καὶ οἰζύος, ἐδίπτε δαίχρον
 Γῆρας ἐπῆν, αἰεὶ δὲ πόδας, καὶ χεῖρας ὁμοῖα
 Τέρποντ' ἐνθαλίησι, κακῶν ἕκτοθεν ἀπάντων
 Θεῶσκόινδ' ὡς ἔπνω δέδιμένοι, ἐδ' ἄρα δὲ πάντα
 Τοῖσιν ἔλω, καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρουρα
 Αὐτομάτι, πολλὰν τε, καὶ ἀφθονον, οἱ δ' ἐθελημοὶ
 Πουχοὶ ἔργα νέμοντο σὺν ἐδ' ἄρα δὲ πάντα
 Aurea prima hominum soboles est facta, Deorum
 Munere, qui sedes habitant radiantis Olympi.
 Tum sub Saturno, caeli qui sceptrum tenebat,
 Vixerunt homines, mentis cum pace quieti,
 Vique Dii felices; non labor omnibus ullus,
 Non cura, aut morbus, tremulae non damna senectae,
 Sed semper vegeti vitam duxere beatam,
 Linquebantque animas, capti quasi membra, sopore,
 Nilque ipsis deerat, diues dabat omnia tellus
 Sponte sua, fructusque bonos, multosque ferebat,
 Quibus ditatae opibus peragebant otia gentes.

O felicem aetatem! O vitam hominum beatam!

1. Virgil. in
Aeterna.

Aurea securi quis nescit secula Regis:
 Cum domitis nemo Cererem iactaret in aruis,
 Venturisque malas prohiberet frugibus herbas;
 Annua sed saturae complerent horrea messes,
 Ipse suo flueret Bacchus pede: mellaque lentis
 Penderent folijs, & pingui Pallas Oliva.

Invidendam certe aetate, & nostris praoptandam
 temporibus felices illi primū editi homines vixere,

Non

In Mari Ligustico. Lib.I. 69

¹ Non cessit cuiquam melius sua tempora nosse. 1. Ibid.
Nobis autem, qui tot, tantisque angustiis quotidie conflictamur, calamitatem augeat, si consideremus.

² Quam bene Saturno vivebant Rege, priusquam Tellus in longas est patefacta vias. 2. Tibull. l. 1. eleg. 3.

Nondum caruleas pinus contempserat undas,
Effusum ventis præbueratque sinum.

Nec vagus ignotis repetens compendia terris
Presserat externa nauita merce ratem.

Illo non validus subiit iuga tempore taurus,
Non domito franos ore momordit equus.

Non domus vlla fores habuit, non fixus in agro,
Qui regeret certis finibus arua lapis.

Ipsæ mella dabant quercus, vltroque ferebant
Obuia securis vbera lactis oves.

Non acies, non ira fuit, non bella; nec enses
Immiti seuis duxerat arte faber.

Belle certe conficta, & ad instruendam hominum vitam, designandamque qualis esse deberet, & ad conciliandam mutuam charitatem apposite; ac sane longum nimis esset referre omnia, quæ de hac ætate, deque Saturno Italia Rege a Poëtis confinguntur. Num igitur ideo aduersarij nos cogunt, his fabulis credere? quæ delectationis habeant quantumuis, verbis, sententijs, numeris, canticis adiuuentur, ³ auctoritatem quidem nullam debemus, nec fidem commentitijs rebus adiungere. Atqui quoniam cum
doctis

³ Cicero de divinat. l. 2.

70 De Dominio Ser.^{mz} Gen. Reip.

doctissimis viris mihi res est, vellem ediscere, in
 quæ tempora hoc seculum Saturnium inciderit.
 Scilicet minime senescebant homines, sed inte-
 gri vegetique, sanis vigentibusq; membris om-
 nibus, non morte, sed longiusculo somno op-
 primebantur. Non agricultura, non nauigatio,
 non mercatura, non bella, animos, corpusve de-
 fatigabant. Omnia suppeditabat ipsa natura, ac
 tellus sua sponte felices, beatosque homines nu-
 triebat, ipsi desides, atque otiosi voluptatibus
 tantummodo dediti sedebant, & otiabantur. Vi-
 deor iam mihi videre Deos Epicuri, omni ope-
 ratione expertes, sua tantummodo beatitate per-
 fruentes. Atqui moriebantur homines tandem.
 Vnde defectus iste nature? videmus siquidem
 quæ natura creauit, omnia non subito, aut for-
 tuitu, sed sensim, & per quosdam quasi gradus
 nasci, adolescere, vigere, collabi, interire. Illi
 nimirum primi homines sani, vegetique, nullis
 membris debilitati, subita morte extingueban-
 tur. Magna sane calamitas, quæ cæteras eius
 æui felicitates compenset, & obscuret, per labo-
 res, per senectutem, per morbos non doceri cum
 morte luctari, ipsamque demum perpeti minus
 duram. Sed fuerit hoc aureum seculum, vixe-
 rint homines sani, integri, vegeti, desides, cun-
 cta suppeditarit omnibus natura; Cum primis
 hominibus mater illa tam prouida, posteris dein-
 cept, si dijs placet, facta nouerca, Pandoram
 cum

cum sua pestilenti pyxide immiserit; cur a naturali iure homines descivisse dicunt aduersarij, cum abrogata est rerum communio, non potius naturam ad hoc homines compulisse? Non a natura desciscit, qui ipsa suadente non modo, sed etiam cogente aliquid facit. Sani vegetique, ac robusti erant homines semper; arua segetes, vites vuas, fructus arbores, apes mella propria sponte semper ministrabant. Quid opus erat rerum diuisione? quid horreis? quid nauibus? suffulit hæc dona natura; cœperunt homines debilitari, ægrotare, senescere: arua, vites, arbores, apesque vix cultæ fructus ferre. Quid a natura recessum aiunt, cum ad hæc diuidenda ipsius naturæ necessitas homines, impulerit? Quid ni potius, postquam libuit primorum vitam indagare, ac Ethnicorum sequi sententias, cum¹ Diodoro Siculo sentiunt? Hic a primordio orbis, c

1. Rev. antiq. 42. c. 4.

syluestri vita simul conuenientes homines, autumat, primum humanas carnes deuorasse, bellassaque inuicem, eo superante, qui viribus preualebat: Tum iniurijs potentiorum imbecillos, urgente necessitate edoctos, acie facta, animalis signum ex his, quæ postea consecrata sunt, proposuisse, ad quod postmodum congregati aduersus aliorum iniurias se tuebantur: non erant igitur omnes pariter vegeti, sed debiliores opprimabantur a potentioribus, ac in eorum escam horrendo more verteabantur. Quid facta rerum diui-

72 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

diuisione, & institutis ciuitatibus, discessum ab antiqua simplicitate, & eximia charitate somniant aduersarij? Dicant verius, non ab ætate aurea ad peiorem homines declinasse, sed a crudelissima anarchia ad concordiam, ac politiam, consulto, & necessario transisse. Tantum autem abest, vt Saturni seculum aureum fuerit, veluti mentiuntur Poætæ, vt potius ferreum potuerit appellari. Iupiter siquidem Saturnides, cum primum sceptrum arripuit, iustitiam docuit mutuo seruari inter mortales, omni vi atque iniuria remotis, lites insuper, ac contentiones iudicio auferens, singula, quæ ad bene viuendum, ac pacem pertinerent, summa ope procurauit; bonos præterea ad virtutem exhortatus, improbos timore, & pœna coërcuit, omnemq; fere orbem circumiens, bello impijs, ac prædonibus indicto, æquitatem ac leges introduxit. Melius sane Lucretius philosophatur, quam ceteri Poætæ comminiscantur. Is enim, enumeratis incommodis, quibus primi homines vexabantur, infert oportuisse eam viuendi rationem cum meliore commutari:

*Aut genus humanū iam tum foret omne peremptum,
Nec potuisset adhuc perducere secla propago.*

Ac certe si ab initio orbis conditi erat inter homines ista communio, vero similis est inquietam potius, ac barbarie efferatam, belluarum more, illos tunc temporis duxisse vitam, quam
adeo

¶ Ibid. lib. 6.
c. 35.

2. Lib. 10.

In Mari Ligustico. Lib. I. 73

adeo beatam, vt fingunt. Adfunt in America
huius adhuc communionis vestigia. Quid? Beati-
tate ne fruuntur ista commentitia? laboriosissi-
mam ducunt vitam, feras diu, noctuq; per mon-
tes, per nemora persequuntur, seipfos inuicem
laniant, deuorantque. Non igitur huiusmodi ho-
minum genus, quod in adeo efferata viuat bar-
barie, merito aureum appellatur, cum aureum
hominum genus intelligatur non istud efferum,
ac inhumanum, ¹ sed bonum atque præclarum,
quod prudentia, sapientiaque regatur: & fortas-
se magis apposite ² Propertius suum esse seculū
aureum contēdebat, non illud commentitium.

Aurea nunc vere sunt secula, plurimus auro

Venit honos, auro conciliatur amor.

Auro pulsa fides, auro venalia iura,

Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.

Veruntamen nimis profana sunt hæc, atque
Ethnicismum sapiunt, neque apud Christianos
viros vllius debent esse momenti, qui ex ipsius
Sancti Spiritus oraculis, in sacra pagina, de pri-
morum hominum vita veritatem haurimus,
vbi nulla de aureo hoc seculo, aut de hac de-
cantata communionem fit mentio, sed statim ap-
paret inducta proprietates; neque aliam constat
fuisse communionem, quam in terrestri Para-
diso inter virum, & vxorem, quibus ³ Deus cun-
cta donauerat; cum autem illos, ob præuaricatio-
nem, de ⁴ Paradiso eiecit Omnipotens, ⁵ statim

K do-

1. Plato in
Cratyl.

2. Lib. 3. &
Ouid. de art.
aman. lib. 2.

3. Genes. 1.
4. Ibid. 3.
5. Gl. in c. Ius
naturale.
dist. 1.

74 De Dominio Ser.^{mæ} Gen. Reip.

dominiorum diuisionē indixit. *In sudore vultus tui* (verba sunt Supremi Numinis ad Adamum) *vescēris pane tuo.* Ecce introductam iam proprietatem duobus tantum extantibus hominibus.

1. *Genes. 4.*

² Natis postmodum Caimo, & Abele, factoque illo agricola, hoc pastore, cum vterque Deo sacrificaret, obtulit ille de fructibus terræ, hic de primogenitis gregis sui & adipibus eorum, Cain scilicet de fructibus, quos e sua cultura collegerat, Abel vero de fœtu ouium, quem e sua pascione quæsierat: *Et respexit Dominus ad Abel, & ad munera eius; ad Cain autem, & eius munera non respexit.* Quid clarius esse potest, quam bona horum fratrum non fuisse communia? Agnoscit hanc inter ipsos dominiorum, seu, vt ipse ap-

2. *De Iur. bel. l. 2. c. 2. n. 2.*

pellat, proprietatis distinctionem ³ Hugo Grotius, quamuis inter primos homines rerum communionem fuisse contendat. Sed vt ad rem redeamus, Cain ³ Abeli iratus, qui apud Deum maiorem gratiam inuenisset, ipsum interfecit;

3. *Genes. 4.*

⁴ qua de causa profugus, ac maledictus a Deo

4. *Ibid.*

5. *Ioseph antiq. Iudaic. lib. 1. c. 4.*

6. *Ibidem. & Cœs. Manass. in annal.*

primum terram Eden occupauit, ⁵ terminos primus posuit, & muris, vallisque illam muniuit, ⁶ eoque suos domesticos coëgit conuenire; mox auaritiæ deditus, cum humanum genus succreuisset, viatores aggredi, latrocinijs vacare, prædam facere, rapere, cædibus cuncta miscere: vnde domum peculio, ac supellectili, his malis artibus parta, auxit repleuitque. Vt autem tutius ageret,

turres

turres, munitionesque excogitavit, quibus val-
 lauit locum, in quo fixerat sedes, suos pariter ad la-
 trocinia, prædas, & cædes inuitans. Hinc adin-
 uentis ponderibus, ac mensuris, caute docuit com-
 mercia, & negotiationes exerceri, quæ sincere,
 prius, & magna cum simplicitate tractabantur.
 Adhuc autem viuente Adamo contigit Caimi
 sobolem per successionem esse nequissimam, ex
 qua ij, qui apti erant ad bellum, ad latrocinia,
 prædasque properabant; si quis autem eorum se-
 gnis ad fundendum sanguinem esset, is contu-
 meliose, & auare alijs rebus pessimis imminebat:
 quare factum est, ut inter Adami, & Caimi filios
 non modo nulla esset communio, sed neque com-
 mercium. Hæc sunt primorum hominum tem-
 pora, non ex Poëtarum fabulis, sed ex ipsa veri-
 tate deprompta. Vbinam igitur ab aduersarijs
 iactata communio? latrocinia, prædæ, mensuræ,
 pondera, in rerum communione non sunt, in
 qua nemini quicquam deest, in qua omnes
 æque sunt diuites.

Ἄλλ' ἐδ' ἴσαι πρῶτον ἀπάντων ἐδάς ἐδ' ἀνδραποδίστης
 Κατὰ τὸν λόγον, ὃν σὺ λέγεις δήπου. τίς γὰρ πλείους ἰθαλῆς
 Κυνδυνεύων πρὸς τῆς ψυχῆς τῆς αὐτῆς τὸ ποιεῖσαι;

Sed erit primum omnium nullus latro

*Secundum sermonem quem dicis. quis enim di-
 ues volet*

Periclitans circa suam animam hoc facere?

Ait Comicus: neque post diluuium ad eam de-

1. Aristoph.
 in Pluto.

76 De Dominio Ser.^{ma} Gen. Reip.

1. Genes. 9.

2. Ibid.

3. Ibid. c. 10.

Et II. Ioseph.

d. I. l. c. 8. Ce-

drenus, Euse-

bius, alij.

4. Genes. 1.

5. Ibid. 6.

clinatum est: cum ¹ namque Deus Noacho, eiusque filijs terram, ac mare donauisset, ² statim introducta est proprietas, & factus est Chanaan, Chami filius, ex sententia Aui sui Noachi, seruus seruorum fratrum suorum, & CCCLX. annis, quos vixit post diluuium Noachus, sub ipso patrefamilias homines omnes vixere. Eo autem defuncto, ³ diuisa ex ipsius testamento sunt cuncta, sicque dominium, seu, vt malunt, proprietas, non ex occupatione, sed ex diuisione traxit originem. Iniuriam itaque faciunt humano generi aduersarij, cum illud, belluarum more, syluestrem, agrestemque vitam in rerum non communione, sed confusione, inter rixas, caedesque vixisse asseuerant; vbi constat illud peculiari dono, ac priuilegio Dei, ratione fuisse dotatum, qua quisque sua dignosceret, & sub primo patrefamilias Adamo, ac deinceps sub Noacho, legibus hominum more, non instinctu belluarum regeretur, & his defunctis, secundum rerum ab ipsis factam diuisionem gubernaretur. Neque enim vero est simile, Adamum, ⁴ quem sapientissimum Deus creauerat ad imaginem, & similitudinem sui, materiam rixarum rerum communionem reliquisse, vt neque ⁵ Noachum, quem ipse Deus iustum, ac perfectum censuit. Non tamen ideo quod dominium, ac proprietatem ex diuisione originem traxisse diximus, omnino occupationem condemnamus. Nam
tamen si

tametsi ¹ Caimus paternam hereditatem, vt fratricida amiserat, nihilominus non est ideo vetitus a Deo terram sibi occupare, & habitare, quæ tamen Adami erat ex diuina donatione, sicque terram Eden ex occupatione possedit. Iura autem ac testimonia, quæ cuncta iure naturæ esse communia profitentur, ita sunt intelligenda, vt dicant, cuncta non magis ad huius, quam ad illius vsu suapte natura esse creata: quod etiam intelligit ² Cicero, cū ait, *Nulla priuata esse natura*. Deus scilicet (nam quid aliud est ipsa natura?) omnia Adamo & Euæ, toti videlicet humano generi donauit. Erant igitur humano generi communia, sed deinceps ³ statim iure humano introducta sunt dominia priuata, vt vsui, quæ creata fuerant, accommodarētur, futura alioquin inutilia, humanoque generi perniciosa, si communia remansissent. ⁴ Rerum namque communio discordiarum, & rixarum mater est, habetque rerum gerendarum difficultatem. Naturale insuper cuique vitium inest, id negligere, quod communiter possidetur, atque arbitrari se id non habere, quod totum non habet, ideoque suam corrumpi partem quisque patitur, dum inuidet alienæ. Nemo itaque hominum terram coluisset, arasset, seuisset, si suum non sibi laborem, sed alijs profuturum fuisset arbitratus. ⁵ Quæ cognouit pater gentium Abraham, cum a Nepote Lot secessit, vt dirimeret lites,

1. *Ibid.* 2.

2. *Offic.* 2.

3. *Cap. quodam*
re. 8. dist.

4. *Petr. Greg.*
Tholof. Syn.
Iur. l. 1. c. 14.
n. 11.

5. *Genes.* 13.

78 De Dominio Ser.^m Gen. Reip.

1. Cap. sent.
dist. 47. c. duo
12. q. 1. l. 2.
§. cum in sa-
dem. in fin.
ff. ad l. Rhod.
de iact. gl. in
c. Ius natu-
rale. dist. 1.
in verb. com-
munis. om-
niur.

lites, quæ inter vtriusque familias quotidie pro-
pter rerum communionem oriebantur. Aut
communia dicamus esse, non quod omnibus
promiscue pateant, sed quod amicis sint com-
municanda, vt verum sit illud, πάντα φίλων κοίνα,
non quod natura præcipiat cum eo tibi esse
bona communicanda, qui te inuadit, & quem
tibi eiusdem naturæ ius hostem facit. Atque ita
omnino ea iura sunt interpretanda, ne repu-
gnent ijs, quæ cum legitimam filijs debitam esse
iure naturæ asseuerent, rerum dominia, ac pro-
prietatem agnoscunt esse de iure naturæ. Nun-
quam igitur fuit ista rerum communio, sed a
natura omnia ita comparata sunt, vt propter
charitatem, ac mutuam inter homines amicitiam,

Præstaret cunctis communia cuncta videri.

Non esse, vt cautius inquit ille, ne ea incom-
moda, quæ supra attulimus, consequerentur, &
quæ scimus euenisse in pessima superioris se-
culi Anabaptistarum hæresi, qui rerum inducta
communione, Germaniam totam conturba-
runt, ipsique, patratis sexcentis horrendis faci-
noribus, misere perierunt. Neque fortuito sunt
ciuitates institutæ, vt ariolantur aduersarij, sed
Adami posterij, vt cuiusque succrescebat familia,
in varias regiones secedentes, electis sedibus, suas
familias regebant, quæ postmodum, cõditis mœ-
nibus oppida, ciuitatesque sunt factæ; quod &
idem a Noachidis actum fuisse par est. Sic ne

le-

2. S. de Nat.
relig. imp. Ca
sol. V. lib. 6.
§ 10.

leges, societatem, charitatem, amicitiam inter homines euertamus, rerum communionem abrogemus necesse est. Quæ autem a Poëtis de aurea ætate sunt conficta, non ita sunt intelligenda, vt existimemus nihil omnino tunc fuisse privati, sed more poëtico figurata, vt intelligamus, tam liberales fuisse homines, vt natas sibi fruges non includerent, nec solis absconditis incubarent, sed pauperes ad communionem proprij laboris admitterent; vt ait Lactantius. Hæc autem ideo ab ijs inuoluta fabulis sunt, quod omnia, quæ aliquid ponderis haberent, olim hoc more traderentur, vt insipientibus minime paterent, prudētibus proficerent, vt habet Sallustius Philosophus, quem nobis nuperrime eruditissimus vir Leo Allatius & tenebris eruit, & Latio donauit.

1. Diuin. Inst.
lib. 5. c. 5.

2. De Dijs. &
mundo. c. 3.
c. 4.

*Confutantur argumenta, quibus dominium
maris impugnatur.*

CAP. XI.

SED fuerit seculum hoc aureum, incultum, impolitum: fuerint cuncta communia: homines, vt belluæ, vixerint confuse, inhumaniter, inculte, ad rerum tandem diuisionem ventum est, & quidem iure, vt ipsi concedunt aduersarij. Mirum, quod hanc rerum diuisionem non arguant, non condemnent, & seculum illud nostris hisce temporibus,

ribus,